

Dijitalleşme ve Teknolojik Gelişmelerin Vatandaşlık Hak ve Sorumluluklarına Etkileri

4. Öğrenme Alanı: Yaşayan Demokrasimiz Kazanım: SB.6.4.3

Dijitalleşme hayatımızı değiştiriyor!

Dijitalleşme, devlet ile vatandaş arasındaki ilişkileri daha hızlı, kolay ve erişilebilir hale getirmektedir. e-Devlet, e-belediye, e-sağlık gibi hizmetler sayesinde birçok işlemi evimizden yapabiliyoruz. Bu gelişmeler vatandaşlık haklarımızı kullanmamızı kolaylaştırırken, bazı yeni sorumlulukları da beraberinde getiriyor.

Teknolojiyi bilinçli kullanmak, daha güçlü bir vatandaş olmamızı sağlar.

Bu konuda neler öğreneceğiz?

- Dijitalleşmenin vatandaşlık hak ve sorumluluklarına etkilerini inceleyeceğiz.
- 5N1K ile soru sorma becerimizi geliştireceğiz.
- Bilgiyi değerlendirmeyi öğreneceğiz.
- Elde ettiğimiz bilgilerden çıkarım yapacağız.

Hem Haklarımız Var, Hem Sorumluluklarımız!

Vatandaşlık Haklarımız

- ✓ Bilgiye erişme hakkı
- ✓ Kamu hizmetlerinden yararlanma hakkı
- ✓ Dilekçe ve başvuru hakkı
- ✓ Daha hızlı ve eşit hizmet alma hakkı

Vatandaşlık Sorumluluklarımız

Teknolojiyi doğru, güvenli ve bilinçli kullanmak da vatandaşa düşen bir sorumluluktur.

Dijitalleşen dünyada bilinçli, sorgulayan ve sorumluluk sahibi bireyler, daha güçlü bir demokrasi inşa eder.

Anahtar Kavramlar

Dijital vatandaşlık

dijital ortamı bilinçli, güvenli ve sorumlu kullanma.

e-Devlet

devlet işlemlerini internetten yapmayı sağlayan sistem.

Siber zorbalık

dijital araçlarla kasıtlı ve sürekli zarar verme.

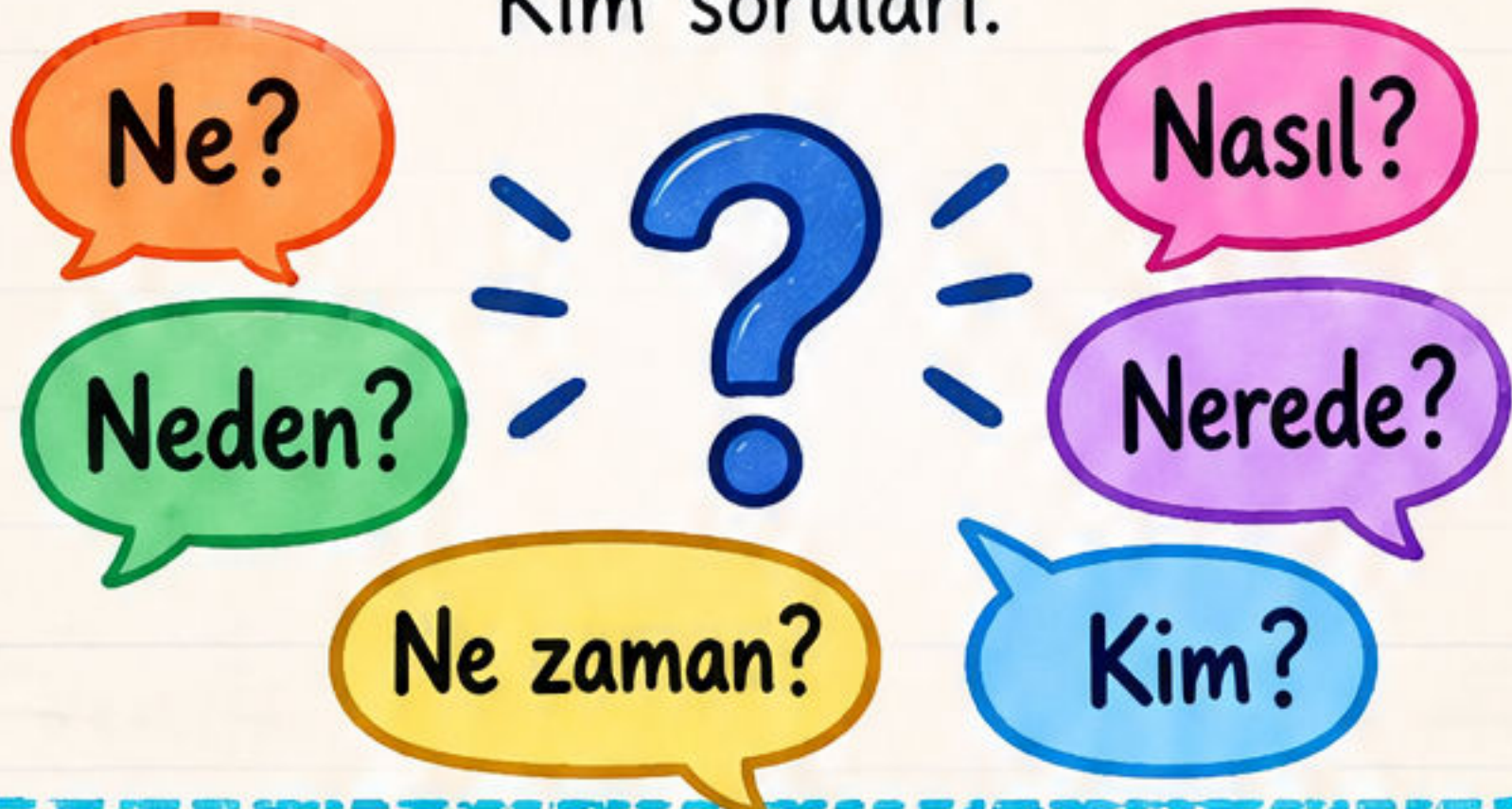
Dijital mahremiyet

kişisel bilgilerin kimlerle paylaşılacağına karar verme.

5N1K

Ne, Neden, Nasıl, Nerede, Ne zaman, Kim soruları.

Dijital okuryazarlık

dijital bilgiyi anlama ve değerlendirme.

Karıştıрма!

Siber zorbalık şaka yapmak değildir.

Daha güvenli, daha bilinçli bir dijital gelecek! ❤️

Dijital Vatandaşlık Nedir?

Dijital vatandaşlık, toplumda olduğumuz gibi çevrimiçi ortamda da **bilinçli**, **güvenli** ve **sorumlu** bir şekilde yer almaktır.

Dijital vatandaşlık, sadece interneti kullanmayı bilmekten **daha fazlasıdır.**

- Haklarımızı bilmeyi
- Sorumluluklarımızı yerine getirmeyi
- Güvenli davranmayı
- Topluma katkı sağlamayı içerir.

İnterneti kullanmayı bilmek yeterli mi?

Hayır!

Bilinç, sorumluluk, güvenlik ve katılım da gerekir.

Daha iyi bir dijital toplum için hepimiz sorumluyuz!

Vatandaşlık Haklarımıza Dijital Kapılar

Teknoloji sayesinde bazı vatandaşlık haklarımıza artık dijital platformlardan daha kolay ulaşabiliyoruz. İşte bazı örnekler:

e-Devlet

Kamu hizmetlerine erişim hakkımızı kolaylaştırır.

- Resmî işlemler yaparız.
- Belge alırız.
- Birçok kamu hizmetine çevrimiçi ulaşırız.

e-Nabız

Sağlık hakkımıza erişimimizi destekler.

- Sağlık kayıtlarımızı görebiliriz.
- Randevu alabiliriz.
- Tahlil sonuçlarımıza ulaşabiliriz.

e-Okul / EBA / MEBİ

Eğitim hakkımıza erişimimizi güçlendirir.

- Notlarımızı öğreniriz.
- Ders materyallerine ulaşırız.
- Çevrimiçi öğrenme imkânlarından faydalanırız.

CİMER

Dilekçe ve bilgi edinme hakkımızı kullanmamızı sağlar.

- Kamu kurumlarına dilekçe gönderebiliriz.
- Görüş ve önerilerimizi iletiriz.
- Bilgi edinme başvurusu yapabiliriz.

Dijital vatandaşlık, haklarımızı kullanırken sorumluluklarımızı da unutmadan, daha güçlü ve daha bilinçli bir toplum için çevrimiçi ortamda aktif olarak yer almaktır.

Dijitalleşmenin Vatandaşlık Haklarına Etkileri

Daha güçlü bireyler,
daha katılımcı bir toplum,
daha aydınlık bir gelecek!

Hız ve Kolaylık

Dijitalleşme sayesinde vatandaşlar
sıra beklemeden, hızlı ve kolay
şekilde işlemlerini yapabilir.

Erişilebilirlik

Vatandaşlar, internet sayesinde
her yerden eğitim ve sağlık
hizmetlerine ulaşabilir.

Katılımcılık

CİMER gibi dijital platformlar sayesinde
vatandaşlar, sorunlarını ve taleplerini
daha kolay iletebilir, yönetime katkı sağlayabilir.

Esneklik

Dijitalleşme, evden çalışma imkânı sunar
ve birçok kamu hizmetine dijital ortamda
erişme esnekliği sağlar.

Dijitalleşmenin Getirdiği Riskler

Veri Gizliliği

Kişisel bilgilerimizin
izinsiz kullanılması
riski artabilir.

Siber Zorbalık

İnternet ortamında
hakaret, tehdit ve
zorbalıklar yaşanabilir.

Teknoloji Bağımlılığı

Aşırı internet ve
sosyal medya kullanımı
sağlığımızı olumsuz
etkileyebilir.

Güvenlik Riskleri

Siber saldırılar ve
dolandırıcılık faaliyetleri
vatandaşların
haklarını tehdit edebilir.

Bilinçli dijital vatandaşlar, daha güvenli ve güçlü bir toplum oluşturur!

Kanıtla Düşün: Siber Zorbalık Nedir?

Siber zorbalık, bir kişiyi dijital ortamlarda kasıtlı olarak rahatsız etmek, zarar vermek, aşağılamak veya dışlamak için yapılan olumsuz davranışlardır.

Düşün
Sorgula
Fark Et!

Siber Zorbalığın 5 Temel Özelliği

1

Kasıtlılık

Karşıdaki kişiyi üzmek, zarar vermek veya aşağılamak amacıyla yapılır.

Kaza değil,
bilerek yapılır.

2

Dijital araç kullanımı

Telefon, bilgisayar, tablet, sosyal medya, mesajlaşma uygulamaları ve oyun platformları gibi dijital ortamlar kullanılır.

Çevrimiçi
ortamlarda gerçekleşir.

3

Teknik/güç dengesizliği

Zorbalık yapan kişi, teknoloji bilgisini, sayısını, takipçi gücünü veya dijital becerilerini kullanarak karşıdakinden daha güçlü durumdadır.

Güç dengesizliği
vardır.

4

Süreklilik

Tek bir olaydan ibaret değildir. Aynı kişi tarafından tekrar tekrar yapılabilir ve uzun süre devam edebilir.

Sürekli veya
tekrarlayıcıdır.

5

Gizlilik/ anonimlik

Zorbalık yapan kişi gerçek kimliğini gizleyebilir, sahte hesap kullanabilir veya anonim olarak davranabilir.

Kim olduğu her zaman
belli olmayabilir.

Siber Zorbalıkla Karşılaşırsak Ne Yapmalıyız?

Yalnız
değilsin!
Doğru adımlar
seni korur.

- ✓ Güvenilir yetişkinden yardım isteriz.
- ✓ Bizi rahatsız eden kişiyi engelleriz.
- ✓ Gerekirse uygulamayı sileriz.
- ✓ Ekran görüntüsü alırız.

Sessiz kalma,
paylaş!
Güvenli
internet,
daha mutlu
yarınlar!

Bilinçli Dijital Vatandaş Olmak: 5N1K Tekniği

Ne?

Ne oluyor?
Hangi içerik,
davranış veya
mesaj rahatsız
ediyor?

Neden?

Neden yapılıyor?
Amacı ne olabilir?
Beni nasıl
etkiliyor?

Nasıl?

Nasıl yapılıyor?
Hangi uygulama
veya yöntem
kullanılıyor?

Nerede?

Nerede oluyor?
Hangi platformda
veya dijital
ortamda?

Ne zaman?

Ne zaman oluyor?
Tek seferlik mi,
yoksa sürekli mi?
Hangi saatlerde?

Kim?

Kim yapıyor?
Gerçek kimliği
belli mi?
Tanıdığım biri mi,
yoksa anonim mi?

Daha güvenli, saygılı ve bilinçli bir dijital dünya
hepimizin elinde! ❤️

Günlük Hayat Bağlantıları

Dijital dünyadaki uygulamalar, haklarımızı kullanmamızı ve günlük yaşamımızı kolaylaştırır.

1 e-Devlet'ten pasaport randevusu

Kamu hizmetlerine erişimimizi kolaylaştırır.

2 e-Okul'dan sınav sonucu

Sınav Sonuçları	
Türkçe	85
Matematik	90
Fen Bilimleri	88
Sosyal Bilgiler	92

Eğitim ve bilgi edinme hakkımızı destekler.

3 e-Nabız'dan tahlil sonucu

Tahlil Sonuçları	
✓ Kan Tahlili	✓
✓ İdrar Tahlili	✓
✓ Röntgen Sonucu	✓
✓ Diğer Sonuçlar	✓

Sağlık hakkımızın gerçekleşmesine katkı sağlar.

4 CİMER'e sokak lambası arızası

CİMER

Bulduğum mahalledeki sokak lambası çalışmıyor. Gereğinin yapılmasını arz ederim.

Gönder

Dilekçe hakkımızı kullanmamıza imkan tanır.

5 Sosyal medyada arkadaşına saygılı mesaj

Harika bir çalışma olmuş, emeğine sağlık!

Siber zorbalıktan korunmamıza ve güvenli bir dijital ortam oluşturmamıza yardımcı olur.

6 Şifreyi kimseyle paylaşmama

Şifrem sadece bana ait!

- ✓ Güçlü şifre kullan.
- ✓ Kimseyle paylaşma.
- ✓ Hesabını korr.

Dijital mahremiyetimizi korur ve kişisel bilgilerimizin güvenliğini sağlar.

Haklarımız dijital kapılarla kolaylaşır.

Sebepe → Süreç → Sonuç

Dijital Dünyada Sebepleri Anlayalım,
Süreci İnceleyelim, Sonuçları Görelim!

Olaylar
her zaman bir
sebeple başlar!

Sebepe, süreç
ve sonuç ilişkisini
kurmak, bilinçli
kararlar almamızı
sağlar.

İnternetin
yaygınlaşması

Devlet hizmetleri
dijital ortama
taşınır

Haklara daha
hızlı ulaşılır

Kişisel verilerin
dijital ortamda
paylaşılması

Yetkisiz erişim
riski artar

Veri gizliliği
sorunu

Kontrolsüz
teknoloji
kullanımı

Ekran süresi
artar

Teknoloji
bağımlılığı

Bilinçli ve
sorumlu
kullanım

Haklar güvenli
kullanılır

Güçlü dijital
vatandaşlık

Dikkat! Karıştırılan Noktalar

e-Okul ve EBA
aynı şey değildir.

Siber zorbalık
şakalaşma değildir.

Dijital vatandaşlık
yalnızca teknik beceri
değildir.

Daha bilinçli, daha güvenli, daha güzel bir dijital gelecek için
sebepe, süreç ve sonucu birlikte düşünelim!

Karşılaştıralım: Vatandaşlık 1.0 ve 2.0

Aynı sorumluluklar, farklı yollar,
daha güçlü bir geleceğe!

Geçmişten
bugüne vatandaşlık
hep önemliydi!

Artık teknolojiyle
daha hızlı ve
kolay!

Geleneksel Vatandaşlık 1.0

Başvuru
şekli

Kuruma gidip
sıra beklemek.

Erişim

Çalışma saatleri
ve fiziksel mekân.

Ortak
nokta

Dürüstlük ve nezaket.

Risk
alanı

Evrak kaybı,
bürokrasi.

Veri güvenliği,
siber zorbalık.

Beceri

• Bilgi toplama.

Değer

- Sorumluluk.
- Saygı.
- Dürüstlük.

Eğilim

- Dijital farkındalık.
- Eleştirel bakış.

Bilinçli vatandaş, daha güçlü yarınlar!

Etkinlik 1 - Dijital Vatandaşlık Ağıştırmaları

Daha güvenli bir dijital dünya için biz de varız!

6. Sınıf Sosyal Bilgiler – Ortak Mirasımız

1. Boşluk Doldurma

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun şekilde tamamlayınız.

- 1 e-Devlet, vatandaşların kamu hizmetlerine _____ üzerinden erişmesini sağlayan resmî bir dijital platformdur.
- 2 Siber zorbalık, dijital ortamlarda kişilere _____ amacıyla yapılan kasıtlı ve kırıcı davranışlardır.
- 3 Dijital mahremiyet, kişisel bilgilerimizin _____ edilmesini ve bu bilgilerin izinsiz kullanılmasını önemsemek anlamına gelir.
- 4 Olayları araştırırken “_____” soruları, bize daha doğru ve kapsamlı bilgiye ulaşmamıza yardımcı olur.

Ne?

Neden?

Kim?

Nerede?

Ne zaman?

Nasıl?

2. Doğru mu, Yanlış mı?

Aşağıdaki ifadelerin doğru mu, yanlış mı olduğunu belirtiniz.

	Doğru	Yanlış
1 e-Okul ve EBA, eğitimle ilgili bilgilere ulaşmamızı sağlayan dijital hizmetlerdir.	☐	☐
2 Siber zorbalığa maruz kaldığımızda, bunu kimseye söylemeden kendi başımıza çözmeye çalışmalıyız.	☐	☐
3 Dijitalleşme hayatımızı kolaylaştırırken bazı riskleri de beraberinde getirebilir.	☐	☐

3. Eşleştirme

Aşağıdaki dijital platformları, ilgili oldukları alanlarla eşleştiriniz.

e-Nabız

Kamu hizmetleri

e-Devlet

Dilekçe hakları

EBA

Sağlık hizmetleri

CİMER

Eğitim

Bilinçli dijital vatandaşlar, daha güçlü bir toplum oluşturur!

Dijital dünyada da iyilik var!

Etkinlik 2 - Bilgiyi Sorgula: 5N1K

Düşün, sorgula, güvenli ol!

İnternette karşılaştığın bilgileri hemen doğru kabul etme. 5N1K sorularını kullanarak düşün ve sorgula!

Hadi oyundan sonra özelden görüşelim 😊 Arkana bak, seni bulurum!

OLAY DURUMU

Bir arkadaşın, oyun sırasında tanımadığı bir kişi tarafından sürekli rahatsız ediliyor.

Kim?

Ne?

Neden?

Nasıl?

Ne zaman?

Nerede?

5N1K

Bu durumda ne önerirsin?

Güvenli internet, güçlü sen!

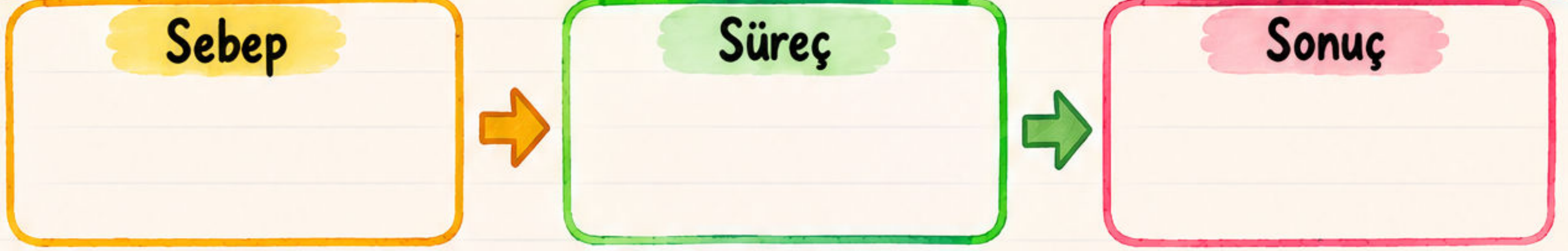

Etkinlik 3 - Sebep, Süreç, Sonuç

Aşağıdaki olayların sebep, süreç ve sonuçlarını düşünerek boş kutuları uygun şekilde doldurunuz.

1 İnternetin yaygınlaşması

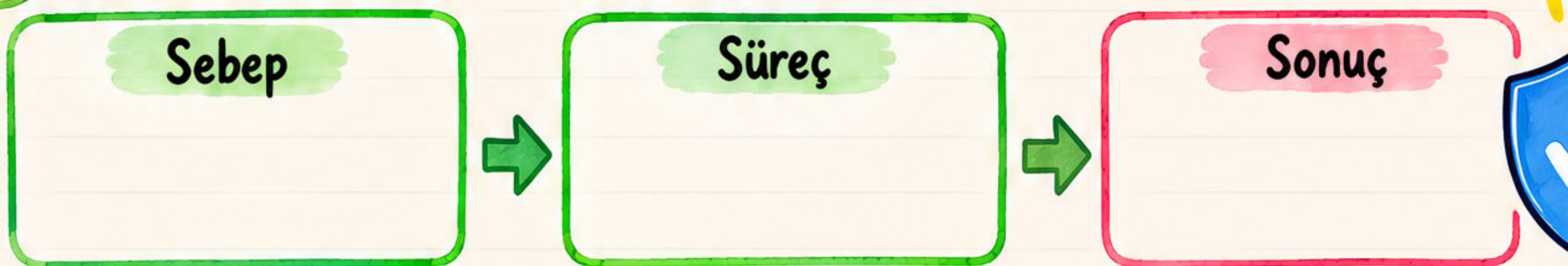
2 Kişisel verilerin paylaşılması

3 Kontrolsüz teknoloji kullanımı

4 Bilinçli dijital vatandaşlık

?

Dijitalleşme vatandaşlık haklarını nasıl etkiler?

Etkinlik 4 -

Kendimi Değerlendiriyorum

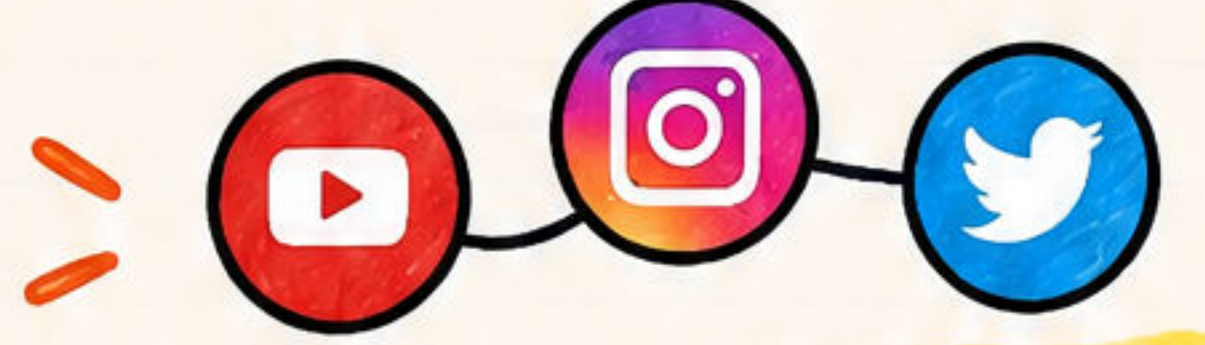
Dijital dünyada bilinçli, sorumlu ve güvenli bir birey olmak için kendimi değerlendiriyorum.

Aşağıdaki ifadeleri okuyarak kendini değerlendir.

☐ Dijitalleşmenin vatandaşlık haklarına etkilerini açıklayabilirim.

☐ Dijital platformları haklarla eşleştirebilirim.

☐ Bir bilgiyi 5N1K ile sorgulayabilirim.

5N1K
Kim?
Ne?
Nerede?
Ne zaman?
Neden?
Nasıl?

☐ Siber zorbalıkla karşılaşınca ne yapacağımı bilirim.

☐ Dijital mahremiyetimi koruyabilirim.

Güvenli
Dijital
Gelecek
Benim Ellerimde!

Daha iyi
bir dijital dünya
için ben de
varım! ❤️

Düşün ve Yaz

Dijital vatandaş olmak benim için ne demektir?

Genel olarak kendimi nasıl değerlendiriyorum?

★ Çok iyi

★ Geliştiriyorum

★ Tekrar etmeliyim

Küçük adımlar, büyük değişimlere yol açar!